

GŁOSY Z ZEWNĄTRZ

(DONATA WOLSKA, ZBIGNIEW BAŁDYGA, MAGDALENA KULCZYK)

Mimo wąskiej tematyki sympozjum, na konferencji, której pokłosiem jest niniejsza książka, zjawilo się wielu gości z zewnątrz: osób prywatnych i przedstawicieli różnych organizacji patriotycznych. Przybyły też dzieci i młodzież z Zespołu Edukacyjnego nr 6 z Zielonej Góry-Przylepu wraz z „panią od historii” – mgr Ewą Brzezińską.

Troje gości podzieliło się w mailach i załącznikach do maili wrażeniami wyniesionymi z tegoż wydarzenia. Udostępnili też swoje zdjęcia:

1. Donata Wolska

Zielona Góra, 10 grudnia 2024 r.

Chciałabym bardzo serdecznie podziękować organizatorom i prelegentom Konferencji Naukowej: „Między nostalgią a traumą. Współczesna poezja kresowa”, która odbyła się 9 października 2024 roku w Auli Biblioteki Uniwersyteckiej w Zielonej Górze.

Z ogromnym zainteresowaniem wysłuchałam wszystkich referatów. Prelegenci: Stanisław Srokowski, Włodzimierz Osadczy, którego referat zaprezentowała zebranym Anastazja Seul, Anna Mlekođaj, Dorota Kulczycka, Lucyna Kulińska, Anna Łozowska-Patynowska, Maria Jazownik i Leszek Jazownik przygotowali prawdziwą ucztę intelektualną i duchową z przejmującymi do szpiku kości akcentami. Gościem specjalnym Konferencji był Stanisław Srokowski – wybitny poeta, prozaik i tłumacz. W swoich powieściach: *Ukraiński kochanek* i *Zdrada* autor nawiązał do wydarzeń z 1943 roku, kiedy to Ziemia Wschodnia II Rzeczypospolitej ogarnęła fala ludobójstwa. Na podstawie jego zbioru opowiadań *Nienawiść* powstał film „Wołyń” w reżyserii Wojciecha Smarzowskiego.

Natomiast na kanwie poezji i prozy Mariana Hemara, Zygmunta Jana Rumla, Stanisława Srokowskiego, Doroty Combrzyńskiej-Nogali, Bronisławy Wajs (Papuszy), Edwarda Dembickiego, Lecha Makowieckiego i Krzysztofa Kołtuna prelegenci pokazali tragizm ludzkich losów na kresach II Rzeczypospolitej.

Malarskim motywem Konferencji były wspomniane i ukazane na plakacie błękitne kwiaty lnu. Ta krucha i delikatna roślina symbolizuje przerwane życie 130 tysięcy Polaków, którzy zginęli z rąk nacjonalistów ukraińskich z OUN i UPA oraz proszą nas o wspomnienie. Odwiecznym dramatem są dzieje stosunków polsko-ukraińskich, dlatego w słowach prelegentów spletały się zarówno piękno, jak i ból. Stanisław Srokowski zauważył, że poezja kresowa wyrosła w ogrodach cierpienia, ale – mimo wszystko – stała się apoteozą życia. Polska historyk, doktor nauk humanistycznych, Lucyna Kulińska zaapelowała do młodzieży, aby zawsze miała na uwadze tragiczne losy narodu polskiego.

W galerii Biblioteki Uniwersyteckiej zapłonęły symboliczne światełka.

Konferencja pozostawiła trwałe piętno w mojej pamięci.

Donata Wolska

2. Zbigniew Bałdyga

Od: „zbigniew baldyga” [...]

Do: „Dorota Anna Kulczycka” <d.kulczycka@ifp.uz.zgora.pl>

Wysłane: czwartek, 10 października, 2024 15:04:57

[...]

Szanowna Pani,

Bardzo dziękuję za referat prof. Osadczezo. Z niecierpliwością oczekiwałem będę na Pani referat o Z.J. Rumlu.

Cieszę się, że zostanie wydana książka, którą obowiązkowo chciałbym nabyć. A jeśli to możliwe to prosiłbym o informację kiedy i gdzie mógłbym ją kupić.

Muszę Pani przyznać, że wczoraj na konferencji przeżywałem prawdziwą „uczętę duchową” – tematyką kresową żyję już do bardzo wielu lat.

Bardzo dziękuję za okazaną mi pomoc i za zorganizowanie tej konferencji.

W załączniku tablica upamiętniająca Rumla w Żarach.

Gorąco pozdrawiam,

Zbigniew Bałdyga

3. Magdalena Kulczyk

Nowy kresowy pomnik. Wspomnienie konferencji „Pomiędzy nostalgią a traumą. Współczesna poezja o tematyce kresowej”

Tematyka kresowa, szczególnie bliska mieszkańcom Ziemi Odzyskanych, przeżywa w ostatnich latach spore ożywienie. Powstają coraz to nowe monumenty, miejsca pamięci, niekiedy szeroko dyskutowane na łamach prasy i publicystyki. IPN tworzy

Ilustracje 12 i 13. Tablica upamiętniająca Zygmunta Jana Rumla w Alei Pamięci na Osiedlu Muzyków w Żarach. Fot. Zbigniew Bałdyga

publikacje oraz projekty edukacyjne. W wielu polskich miastach 11 lipca, w Narodowy Dzień Pamięci Ofiar ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej, organizowane są uroczystości, koncerty, marsze. Święto doczekało się nawet własnej symboliki, jakim jest kwiat lnu. Szerokie pole oddziaływania zdobył film „Wołyń” Wojciecha Smarzowskiego. Poruszająca, artystyczna, autorska wizja zgromadziła około 1,5 miliona widzów. Wszechstronne spektrum tematyki kresowej obejmuje także takie inicjatywy jak rekonstrukcja historyczna czy inne różnego rodzaju dzieła audiowizualne, umieszczane na platformach internetowych. Tamtejsze serwisy społecznościowe zdobywają setki, a nawet tysiące zainteresowa-

nych (np. Forum Polskich Organizacji Kresowych). Tematyka kresowa wzbogaciła się o kolejne pomnikowe, a przy tym odkrywcze wydarzenie, jakim była konferencja „Pomiędzy nostalgią a traumą. Współczesna poezja o tematyce kresowej”, stając się przestrzenią wymiany niepodejmowanych dotąd tematów, kierunków badawczych oraz prezentacji nowych form opowiadania kresowej epopei. Gościem specjalnym, którego twórczości poświęcono sporą część spotkania, był pisarz, poeta, niestrudzony propagator i strażnik pamięci Kresów, Stanisław Srokowski (Wrocław). Jego twórczość doczekała się nawet przeniesienia na ekran filmowy w postaci wspomnianego już filmu „Wołyń”. Wielowymiarowość jego poezji i sposobów obrazowania zaprezentowali w wystąpieniach Anna Łozowska-Patynowska (Słupsk) oraz Maria i Leszek Jazownikowie (Zielona Góra). Natomiast sam Stanisław Srokowski w wykładzie usystematyzował różne formy, narracyjne i lingwistyczne, opowiadania o Kresach we współczesnej poezji. Anna Mlekodaj (Nowy Targ) uzupełniła zagadnienie z perspektywy dyskursu pogranicza. Dorota Kulczycka (Zielona Góra) przypomniała o interesującym, nie dość znanym poecie, zwanym niekiedy „Baczyńskim Kresów”, oficerze Zygmuncie Rumlu, zamordowanym przez UPA na Wołyniu. Oprócz tego w drugim wystąpieniu wskazała na nietuzinkową postać Krzysztofa Kołtuna, aktualnie tworzącego poety, prozaika, orędownika Kresów, którego materiały na stronie internetowej www.rymacze.pl oraz serwisie YouTube trafiają do sporego grona zainteresowanych. Równie odkrywczym punktem spotkania był drugi referat Marii i Leszka Jazowników (Zielona Góra) podejmujący temat współczesnej pieśni kresowej barda i poety, Lecha Makowieckiego, autora utworu „Wołyń 1943” (warto w tym miejscu podkreślić, że filmik w internecie ma ponad milion wyświetleń). Lucyna Kulińska (Kraków) podjęła temat zbrodni wołyńskiej w poezji, a także z perspektywy bieżącej polityki historycznej. Poza tym nadesłany referat (odczytany przez prof. Anastazję Seul) Włodzimierza Osadczego (Lublin) przybliżył twórczość lwowskiego poety, autora słynnych piosenek, Mariana Hemara. Wydarzeniem towarzyszącym była wystawa upamiętniająca martyrologię polskiego duchowieństwa na Kresach. Była też okazja do dyskusji oraz uzupełnienia kresowej biblioteki o nowości wydawnicze. Wydarzenie zgromadziło nie tylko przedstawicieli z różnych ośrodków akademickich, ale niemałą grupę studentów i licealistów oraz osób autentycznie zainteresowanych, przybyłych z Zielonej Góry i okolic (działaczy społecznych, przedstawicieli środowisk patriotycznych, żołnierzy i in.). Wszystko to złożyło się na wielowymiarowy, niepoddający się próbie czasu oraz szukający ciągle nowych środków wyrazu kresowy pomnik. Co ważne, wszystkimi przedsięwzięciami dokładamy swoją część do tego monumentu.

Magdalena Kulczyk

Ilustracja 14. Prof. Leszek Jazownik wygłaszający referat o pieśni Lecha Makowieckiego *Wołyń 1943*. Fot. Magdalena Kulczyk

Ilustracja 15. Dr Lucyna Kulińska mówiąca o traumie dzieci po zbrodni wołyńsko-małopolskiej. W tle przewodniczący obradom Stanisław Srokowski. Fot. Magdalena Kulczyk

Ilustracje 16 i 17. Stanisław Srokowski rozmawiający z młodzieżą (z widowni) o akmeizmie i metalingwizmie czwartej awangardy poetyckiej. Tej części obrad prowadzi prof. Anna Mleкодaj. Fot. Magdalena Kulczyk

Ilustracja 18. Stanisław Srokowski. Fot. Magdalena Kulczyk

Ilustracja 19. Dr Anna Łozowska-Patynowska opowiadająca o dziecku i „wrażliwym dorosłym” w twórczości Doroty Combrzyńskiej-Nogali i Stanisława Srokowskiego. Obradom przewodzi bohater wystąpienia. Fot. Magdalena Kulczyk